

Toimintakertomus 2011



www.kulttuuriakaikille.info
www.kulturforalla.info
www.cultureforall.info

Kulttuuria kaikille -palvelu
Kehittäminen ja yhteiskuntasuhteet KEHYS
Valtion taidemuseo Kaivokatu 2, 00100 Helsinki

Sisällys

Yhteenveto.....	3
1. Hallinto.....	4
Talous.....	4
Henkilöstö.....	4
2. Asiantuntijatoiminta.....	5
Mukana työryhmissä.....	6
Kouluttaminen.....	7
Kouluttautuminen.....	9
3. Saavutettavuuskartoitusten tekeminen	11
4. Kulttuuria kaikille -verkkopalvelu.....	11
Uusi tietomateriaali 2011	12
Sähköpostilista ja asiantuntijaverkosto	13
5. Kansainvälinen toiminta	13
6. Artikkelit ja tunnustukset	15
7. Valtion taidemuseon kehittäminen	15
Kaikkien taidemuseo -seuranta	15
Henkilöstökoulutukset.....	16
Tukena hankkeissa ja kysymyksissä	16

Kannen kuva Outi Salo:

Kulttuuria kaikille -palvelun uudistetut verkkosivut julkaistiin Kiasmassa toukokuussa

Yhteenveto

Vuonna 2011 työstettiin Kulttuuria kaikille -palvelun hallintouudistusta. Uudistuksen suunnittelutyön tueksi tilattiin selvitys tutkija Pasi Saukkoselta. Uusi monikulttuurisuusasiantuntija Ahmed Al-Nawas aloitti työnsä Kulttuuria kaikille -palvelussa helmikuussa.

Verkkosivujen uudistus saatiin päätökseen, ja uudet sivut avattiin toukokuussa. Saavutettavuuskartoitusten osalta kokeiltiin uutena toimintamallina kartoituksen tekemistä yhteistyössä Kynnys konsultit/Kynnys ry:n kanssa.

Teatterialalla kehitettiin ammattiteattereiden kuvailutulkkaukseen liittyviä mahdollisuuksia yhteistyöprojektissa, jota koordinoi Näkövammaisten keskusliitto. Kulttuurifestivaalien ja -tapahtumien saavutettavuuden nykytilaa koskeva selvitys toteutettiin. Lisäksi ohjattiin ja työstettiin vuonna 2012 valmistuvia toimeksiantoina tilattuja vapaaehtoistyötä museoissa sekä vammaisten ihmisten kokemuksia kulttuuripalvelujen käyttäjinä koskevia selvityksiä sekä kulttuuritoimijoille suunnattua opasta saavutettavasta viestinnästä.

Kulttuuriorganisaatioiden hallinnollisissa tehtävissä työskenteleville henkilöille järjestettiin monikulttuurisuusopetus. Yhteistyössä Työväenmuseo Werstaan kanssa järjestettiin Näkymätöntä historiaa näkyväksi -seminaari. Lisäksi osallistuttiin Werstaalla syyskuussa avautuneen vammaishistoriallisen näyttelyn Ihan epäNormaalia (16.9.2011–27.5.2012) suunnitteluun.

Projektipäällikkö tutustui Brysselissä Article 27 -organisaation toimintaan. Monikulttuurisuusasiantuntija tutustui eurooppalaisiin interkulttuurisuusjärjestöihin ja -toimijoihin Tanskassa, Hollannissa ja Belgiassa. Projektisuunnittelija tutustui Wienissä Hunger auf Kunst & Kultur -yhdistykseen sekä oli mukana Näkövammaisten kulttuuripalvelun kuvailutulkaustoimikunnan Tukholmaan suuntautuneella opintomatalla.

1. Hallinto

Kulttuuria kaikille -palvelu on Valtion taidemuseossa osa Kehittäminen ja yhteiskuntasuhteet -yksikkö Kehyksen toimintaa. Kulttuuria kaikille -palvelun talouden perusta on opetus- ja kulttuuriministeriön tuki, jota Valtion taidemuseo on yhteistyössä Suomen museoliiton kanssa hakenut ministeriöstä huhtikuusta 2006 lähtien kalenterivuosittain. Hankkeesta vastaa Valtion taidemuseossa kehittäminen ja yhteiskuntasuhteet KEHYS.

Talous

Vuodesta 2003 vuoden 2006 maaliskuuhun opetus- ja kulttuuriministeriö rahoitti hanketta kolmevuotisena kehittämishankkeena, jolloin avustuksen suuruus oli 30 000 euroa vuositasolla. Kehittämishankkeen päätyttyä avustuksen suuruus 1.4.–31.12.2006 oli 32 000 euroa. Vuonna 2007 avustuksen määrä oli 40 000 euroa, vuonna 2008 52 000 euroa ja vuonna 2009 55 000 euroa. Vuonna 2010 palvelun resursointi kasvoi monikulttuurisuusosaamisen tultua kiinteäksi osaksi palvelua. Opetus- ja kulttuuriministeriön palvelulle osoittama avustus 120 000 euroa. Vuonna 2011 ministeriön tuki hankkeelle oli 160 000 euroa.

Lisäksi Kulttuuria kaikille -palvelulla on ollut merkittäviä osahankkeita ja se on ollut osallisena kansainvälisissä projekteissa, joiden rahoittajia ovat olleet mm. Euroopan Unioni ja Pohjoismainen kulttuurirahasto. Vuonna 2011 ei ollut muualta rahoitettuja osaprojekteja.

Vuosittain palvelu kerää korvauksia asiantuntijapalveluista saatuina palkkioina noin 1000–3000 euroa. Palkkioilla katetaan esim. matkakuluja.

Henkilöstö

Vuonna 2011 Kulttuuria kaikille -palvelussa työskenteli kolme henkilöä asiantuntijatehtävissä sekä osa-aikainen projektiavustaja puolentoista kuukauden ajan. Kulttuuria kaikille -palvelussa on vuosittain harjoittelijoita eripituisia jaksoja.

- projektipäällikkö Sari Salovaara, lyhennetty työaika on 82,76 % koko työajasta (sairaslomalla syksyn 2011)
- monikulttuurisuusasiantuntija Ahmed Al-Nawas 14.2.–31.12.2011
- projektisuunnittelija Aura Linnapuomi 31.1.–31.12.2011
- korkeakouluharjoittelija Outi Salo 17.5.–30.6.2011, kulttuurituottajaopiskelija Humanistisesta ammattikorkeakoulusta. Outi Salo palasi osa-aikaiseksi

projektiavustajaksi 15.11. ja työskenteli Kulttuuria kaikille -palvelussa vuoden loppuun asti.

Toimeksiantoina on vuonna 2011 teetetty selvityksiä ja muita tehtäviä, jotka on tilattu ulkopuolisilta henkilöiltä. Pasi Saukkonen teki selvityksen Kulttuuria kaikille -palvelun hallintojärjestelyjen uudistamisesta, Giovanna Esposito Yussif työsti vuonna 2012 valmistuvaa vapaaehtoistyöhön museoissa liittyvää tapaustutkimusraporttia, Outi Salo työsti vuonna 2012 valmistuvaa kulttuuritoimijoille suunnattua saavutettavan viestinnän opasta osana opinnäytetyötään, ja Kirsi Kähkönen työsti vuonna 2012 valmistuvaa selvitystä vammaisten ihmisten kokemuksista kulttuuripalvelujen käyttäjinä. Wisam Elfadl-Vänttinen kirjoitti Kulttuuria kaikille - sivuston blogia kahden kuukauden ajan, sekä teki verkkosivujen ”Usein kysyttyä monikulttuurisuudesta” -osion ensimmäisen luonnosversion.

2. Asiantuntijatoiminta

Kulttuuria kaikille -palvelu on kulttuuritoimijoiden käytettävissä taiteen ja kulttuurin saavutettavuuteen ja monikulttuurisuuteen liittyvissä kysymyksissä. Se osallistuu kehittämistyöhön erilaisissa kokeilevissa hankkeissa ja tukee kulttuurihallintoa alansa kysymyksissä.

Palvelu jakaa tietoa hyvistä käytännöistä, kontakteista, yhteistyötahoista, kouluttajista, kartoitusten ja suunnitelmien tekemisestä, rahoittajista, opinnäytetöihin liittyvistä kysymyksistä, tietomateriaaleista jne. Kysymyksiä palvelulle tulee kulttuuripalvelujen tuottajilta, oppilaitoksilta, eri alojen opiskelijoilta, kansalaisjärjestöistä ja kuntien sekä valtion hallinnolta, myös yrityksistä sekä toimittajilta. Osa kysymyksistä tulee kansainvälisiltä toimijoilta muualta kuin Suomesta.

Esimerkkejä hankkeista, joita Kulttuuria kaikille -palvelu on vuonna 2011 tukenut:

- Konsultoinut virolaista organisaatiota ”Estonian Foundation for the Visually Impaired”, joka on mukana kansainvälisessä kulttuurialan saavutettavuushankkeessa ”Heritage for All”.
- Konsultoinut Vanhustyön keskusliiton Käyttäjälle kätevä teknologia -projektin verkkosivu-hankkeen suunnittelua.
- Konsultoinut Länsi-Norjan alueen piispan (Bishop of Bjørgvin) toimiston saavutettavuus-vastaavaa kehitysvammaisten henkilöiden osallistumismahdollisuuksiin liittyvistä projekteista ja hankkeista.

- Konsultoinut Keravan taidemuseota liittyen opastettujen kierrosten ääntä vahvistaviin laitteisiin.
- Konsultoinut Kati Åbergin taideprojektia ”Seeing things”, joka käsittelee mm. näkemistä ja näkökyvyn kolmen audiovisuaalisen teoksen sarjana.
- Konsultoinut Satakunnan museota museoita ja mielenterveyttä käsittelevän seminaarin ohjelman suunnittelussa.
- Konsultoinut Sally Davisonin tanssiprojektia ”Frameless...beyond boundaries”, jossa on mukana kymmenen kehitysvammaista henkilöä.
- Konsultoinut Kulttuuri saavutettavaksi Satakunnassa -hankkeen koulutussuunnitelmaa vuosille 2011 ja 2012.
- Osallistunut Pieksämäen ja Varkauden alueiden saavutettavuuskoulutuspäivien suunnitteluun.
- Konsultoinut Suomen teatterit ry:tä vuonna 2012 toteutettavan teattereiden saavutettavuuden nykytilaa koskevan selvityksen suunnittelussa.
- Konsultoinut taiteilijaresidenssi HIAP – Helsinki International Artist Programme vaihtokeskusta, jonka tuotantoresidenssijaksossa vierailut kansainvälinen taitelija Vladan Jeremić piti keskustelutapahtumaa maahanmuuttopolitiikasta ja sosiaalisen asuntotuotannon kasvavasta tarpeesta Ateneum -salissa.
- Konsultoinut Kulttuuri- ja urheiluministerin erityisavustaja Anna Tulustoa moninaisuudesta, lähiöiden tulevaisuudesta ja aktiivisesta kansalaisuudesta, sekä valmistellut opetus- ja kulttuuriministeriön Mikko Cortes-Tellezin kanssa ministeriön valtiosihteerin Jarmo Lindenin Taiteen keskustoimikunnassa pitämää seminaaripuhetta.
- Konsultoinut ruotsalaista taidetuotanto-organisaatiota Mobile Art Production, joka on kuratoimassa helsinkiläisen Sinne gallerian 2012 taidetta kadulla -teemaista näyttelyä.
- Jakanut monikulttuurisuusasiantuntijan verkostoa mm. arkkitehti ja suunnittelija Hella Hellahernbergin *Helsinki Beyond Dreams* kirjaprojektille, Taide kohtaa pakolaisuuden -seminaarille, Kuuloliiton Näyttämötaide saavutettavaksi 2011–2012 -hankkeelle sekä Kiasman URB 11 -festivaalille.
- Konsultoinut virolaista taiteilija Kristina Norman monikulttuurisuudesta ja uusista kulttuurivähemmistöistä Suomessa.

Mukana työryhmissä

Sari Salovaara ja Ahmed al-Nawas jatkoivat opetus- ja kulttuuriministeriön Taiteen ja kulttuurin saavutettavuus -työryhmän (1999–2011) asiantuntijajäsenenä. Aura Linnapuomi toimi syksyn 2011 Salovaaran sijaisena kyseisessä työryhmässä. Salovaara ja varajäsenenä Aura Linnapuomi osallistuivat Selkokeskuksen neuvottelukuntaan sekä Näkövammaisten kulttuuripalvelun kuvailutoimikuntaan. Sari

Salovaara, Ahmed Al-Nawas ja Aura Linnapuomi varajäsenenä kuuluivat Valtion taidemuseon Kaikkien taidemuseo -strategian seurantatyöryhmään.

Helsinki kaikille -projektin ja sidosryhmien yhteinen Esteettömyyssymbolihanke (2010-2011) saatiin päätökseen. Hankkeessa koottiin ja suunniteltiin esteettömyyteen liittyviä kuvasymboleja sekä yleisiä palveluihin liittyviä kuvasymboleja, joiden saavutettavuus ja ymmärrettävyys ovat tärkeitä. Tuloksena Helsingin kaupungin sivuilla julkaistiin esteettömästä ja saavutettavasta opastuksesta kertova tieto- ja symbolipankki.

Kulttuuria kaikille -palvelu tuki 2010–2011 ohjausryhmässä Invalidiliiton Esteettömyyskeskuksen dvd-hanketta esteettömästä korjausrakentamisesta. ”*Nyt sinne pääsee – Esimerkkejä esteettömistä historiallisista rakennuksista*” tarjoaa tietoa mm. suunnittelijoille, kuten arkkitehdeille ja sisustusarkkitehdeille, suunnittelualan opiskelijoille, muille rakennusalan ammattilaisille, päättäjille, kiinteistönomistajille, yrittäjille sekä vammaisille henkilöille. Elokuva kertoo viiden esimerkin avulla vanhojen arvokkaiden korjaamisesta esteettömiksi.

Kulttuuria kaikille -palvelu oli ohjausryhmässä Kuuloliiton koordinoimassa Näyttämötaide saavutettavaksi 2011–2012 -hankkeessa ja yhteistyökumppanina mukana Näkövammaisten keskusliiton koordinoimassa Teatterin kuvailutulkkauksen pilottiprojektissa. Kulttuuria kaikille -palvelu osallistui myös Suomen Design for all -verkoston sekä Terveyttä kulttuurista -verkoston toimintaan.

Kulttuuria kaikille -palvelu oli ohjausryhmässä Opettajankoulutuslaitos ja koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenian suunnittelemissa Nuorten ikihyvä -hankkeessa. Hankkeen kehittämiseen on kutsuttu laaja verkosto Helsingin yliopiston omia ainelaitoksia, muita tutkimuslaitoksia sekä lastensuojeluverkostoa.

Kulttuuria kaikille -palvelu osallistui Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitran järjestämään Elinvoima-kehitysohjelman 2011 maahanmuuttaja-teemahankkeiden suunnitteluun. Lisäksi Kulttuuria kaikille -palvelu osallistui Helsingin kaupungin maahanmuutto-osaston järjestöfoorumitoimintoihin yhteistyössä kaupunginkirjaston, Opetusviraston ja Maahanmuutto- ja kotoutumisasioiden neuvottelukunnan kanssa. Kulttuuria kaikille -palvelu osallistui myös monikulttuurisuuslänna- ja taiteilija Outi Korhosen järjestelmiin kansainvälisten taitelijoiden tapaamisiin.

Kouluttaminen

Kulttuuria kaikille -palvelu järjesti Oivalluksia monikulttuurisuudesta -koulutuksen 3.11.2011 kulttuuriorganisaatioiden hallinnollisissa tehtävissä työskenteleville henkilöille. Koulutuksessa tarkasteltiin monikulttuurisuutta, moninaisuutta ja tapoja ymmärtää ja toimia monimuotoisuutta huomioivassa organisaatiossa. Koulutuksessa perehdyttiin myös syrjinnän ja syrjimättömyyden syntymiseen. Koulutuksessa käytettiin Ruotsissa kehitettyä moninaisuuskoulutusta MOD -menetelmää, jonka tarkoituksena on

saada aikaan omiin kokemuksiin perustuvia oivalluksia tarkistamalla omaa identiteettiä ja kulttuuria sekä suhtautumista erilaisuuteen. Koulutukseen osallistui yhteensä 18 henkilöä. Kouluttajana toimivat Ahmed Al-Nawas ja Miriam Attias.

Kulttuuria kaikille -palvelu järjesti yhdessä Työväenmuseo Werstaan kanssa Näkymätöntä historiaa näkyväksi -seminaarin 12.12.2011 Työväenmuseo Werstaalla. Werstaan vuosittaisessa jouluseminaarissa pohdittiin vammaishistorian käsittelyn kautta erilaisten marginaalien merkitystä museoiden näyttelyissä sekä näyttelytoiminnan saavutettavuus- ja esteettömyyskysymyksiä. Pääpuhujana seminaarissa oli professori Thomas (Tom) Shakespeare Sydneyn yliopistosta. Shakespeare on sosiologi ja vammaisaktivisti. Hän on tutkimuksissaan paneutunut vammaisten ihmisten oikeuksien toteutumisen mahdollisuuksiin eri aikoina.

Seminaari kytkeytyi Werstaalla esillä olevaan vammaishistorialliseen näyttelyyn Ihan epäNormaalia (16.9.2011–27.5.2012), jonka suunnitteluun Kulttuuria kaikille -palvelu on osallistunut. Seminaarissa tarkasteltiin näyttelyprosessia eri näkökulmista. Näkökulmapuheenvuoroissa pohdittiin muun muassa vaikean aiheen käsittelyn mahdollisuuksia sekä aiheen herättämiä tunteita ja merkityksiä. Näyttelytyöryhmän jäsenten puheenvuoroissa avattiin kokemuksia erilaisten organisaatioiden välisestä yhteistyöstä sekä hankkeessa tehdyistä saavutettavuusratkaisuista sekä näyttelytilassa että näyttelyn verkkojulkaisussa. Seminaari oli kaikille avoin ja maksuton. Seminaariin osallistui 57 henkilöä. Seminaarissa oli viittomakielinen tulkkaus sekä simultaanitulkkaus Thomas Shakespearen luennon aikana.

Marraskuussa Aura Linnapuomi kokousti kulttuurin saavutettavuudesta ja yhteistyömahdollisuuksista Humanistisen ammattikorkeakoulun viittomakielen lehtorin Ulla Sivusen kanssa Kehyksessä. Tilaisuus järjestettiin HUMAKin aloitteesta ja se toimi kahden HUMAKin viittomakielen tulkkipiskelijän loppukokeena.

Sari Salovaara luennoi seuraavissa tilaisuuksissa:

- Kynnys ry:n hanke vammaisten ja ei-vammaisten taiteilijoiden yhteistyöstä, Turku 11.4.
- Kettuki ry:n valtakunnallinen verkostotapaaminen, Turku 11.4.
- Henkilöstökoulutus Espoon modernin taiteen museon EMMAn henkilöstölle, Espoo 23.5.
- Työkaluja esteettömään ja saavutettavaan viestintään, Helsinki 25.5.
- Kulttuuria kaikille -palvelun toiminnan esittely: OMC Meeting; Priority A: The Role of Public Arts and Cultural Institutions in the Promotion of Better Access and to Wider Participation in Culture, 14.6.-15.6.2011, Bryssel
- Ihan epäNormaalia -näyttelyn avajaiset, Tampere 15.9.

Ahmed Al-Nawas luennoi seuraavissa tilaisuuksissa:

- Moniääninen museo -hankeen koulutus Tampereen museopalveluiden henkilökunnalle, Tampere 12.4.2011
- Espoon modernin taiteen museon EMMAn saavutettavuuskoulutus, Espoo 23.5.
- Arts and audiences -konferenssi, Bergen 30.5.-1.6.
- Intellektuaalinen itsepuolustus eli näin argumentoit ja vaikutat - työpaja
- Helsingin, Espoon ja Vantaan Monikulttuurisuus- sekä maahanmuutto- ja kotoutumisasioiden neuvottelukunnan jäsenille, Helsinki 1.11.
- Suomen Saksan-instituutti Identity Search -näyttelyn keskustelutilaisuus, Berliini 25.8.

Aura Linnapuomi luennoi seuraavissa tilaisuuksissa:

- Arts and audiences -konferenssi, Bergen 30.5.-1.6.2011.
- Viittomakieli ja visuaalinen kerronta näyttämöllä -seminaari 28.10.2011 ruotsalais-suomalaisessa kulttuurikeskuksessa Hanasaassa Helsingissä.
- Kulttuuri saavutettavaksi Satakunnassa -hankeen koulutustilaisuus 9.11.2011 Porissa.
- Aalto-yliopiston Taideteollisen korkeakoulun Kuvataideopetuksen didaktiikka -kurssi 3.10.2011 Helsingissä.
- Metropolia ammattikorkeakoulun konservoinnin koulutusohjelman museologian kurssi 17.11.2011 Helsingissä.
- Saavutettavuuskoulutus Pieksämäen alueen kulttuuritoimijoille 17.10.2011 Pieksämäellä Kulttuurikeskus Poleenissa.
- Saavutettavuuskoulutus Varkauden alueen kulttuuritoimijoille 17.10.2011 Varkauden kirjastossa.

Kouluttautuminen

Kulttuuria kaikille -palvelun työntekijät osallistuvat asiantuntemuksen hankkimiseksi ja verkostojen ylläpitämiseksi seminaareihin ja koulutuksiin.

Valtion taidemuseon sisäisiä koulutuksia vuonna 2011:

- Kehyksen Teemapäivät 11. ja 12.2.
- Microsoft Office uudemmat ohjelmaversiot
- Valtion taidemuseon Tulevaisuustyöpaja, Helsinki 1.12.2011

Sari Salovaara osallistui seuraaviin seminaareihin ja koulutuksiin:

- Museoista hyvinvointia, Helsinki 28.3.
- Nordic Welfare Model, Helsinki 6.4.
- Todellisuuden jäljillä – Hillittömän monitaiteinen HIMO3-seminaari 5.5. Helsinki
- Fasilitointidemonstraatio haastavista tilanteista, Helsinki 6.6.

Ahmed AL-Nawas osallistui seuraaviin seminaareihin ja koulutuksiin:

- Opetus- ja kulttuuriministeriön Selonteko kulttuurin tulevaisuudesta - päätösseminaari, Helsinki 16.02.
- e-osallisuus, esteettömyys ja maahanmuuttajat -seminaari, Helsinki 24.3.
- Baltic-Mediterranean Axis-seminaari, Espoo 4. – 5.4.
- Ympäristöministeriön Lähiöfoorumi: Mahdollisuuksien lähiö – näkökulmia lähiöiden mahdollisuuksiin ja niiden kehittämiseen, Helsinki 5.10.
- Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin järjestämä integraationfoorumi, Helsinki 17.5.
- Taiteen keskustoimikunnan Monikulttuurisuusfoorumi, Helsinki 9.9.
- Julkisen sanan neuvoston ja Vähemmistövaltuutetun toimiston järjestämä Miten media kohtelee maahanmuuttajia -seminaari, Helsinki 2.11.
- Euroopan kulttuurisäätiön Suomen osasto yhdessä TAPRI:n ja Turun yliopiston kanssa järjestämä seminaari ”The Arab Spring: Cultural and Political Encounters between Europe and Northern Africa”, Turku 10.11.

Aura Linnapuomi osallistui seuraaviin seminaareihin ja koulutuksiin:

- Todellisuuden jäljillä – Hillittömän monitaiteinen HIMO3-seminaari 5.-6.5.2011 Helsinki
- Arts and Audiences -konferenssi 30.5.-1.6.2011, Bergen Norja.
- Selkokieliseminaari 20.9.2011, Työväenmuseo Werstas, Tampere
- Viittomakieli ja visuaalinen kerronta näyttämöllä. Hanasaari – ruotsalais-suomalainen kulttuurikeskus 28.10.2011
- Helsinki kaikille -projektin päätösseminaari 8.12.2011 Helsinki
- Näkymätöntä historiaa näkyväksi -seminaari 12.12.2011, Työväenmuseo Werstas Tampere

Outi Salo osallistui seuraaviin seminaareihin ja koulutuksiin

- Helsinki kaikille -projektin päätösseminaari 8.12.2011, Helsinki

- Näkymätöntä historiaa näkyväksi -seminaari 12.12.2011, Tampere
- Selkokielen tiedonvälityksen tulevaisuus -seminaari 14.12.2011, Helsinki.

Sari Salovaara ja Aura Linnapuomi tekivät 23.2. opintomatkan Hämeenlinnaan ja tutustuivat Hämeenlinnan Verkatehtaaseen, Kettuki-taidekeskukseen sekä Tuntumaa -näyttelyyn Galleria Arxissa.

3. Saavutettavuuskartoitusten tekeminen

Kulttuuria kaikille -palvelun kartoituksissa kohde tarkistetaan etenkin liikkumis- ja toimimisesteisten kannalta. Kartoituksen tilaajalle luovutettavassa raportissa tehdään kehittämissuhteita koskien viestintää, rakennettua ympäristöä, näyttelyjä ja palveluja. Kartoitukset ovat tilaajille hinnaltaan kohtuullisia, jotta kustannukset eivät olisi este kartoituksen tilaamiselle. Maksuilla katetaan kartoituksen tekemiseen liittyviä kuluja kuten matkakulut ja mahdolliset alihankinnat.

Vuonna 2011 kokeiltiin uutena toimintamallina kartoituksen tekemistä yhteistyössä Kynnys konsultit/Kynnys ry:n kanssa. Kulttuuria kaikille -palvelun osio Kotkassa tehdyssä kartoituksessa oli Langinkosken museoalueen saavutettavuus viestinnän, palveluiden, tiedon ja elämysten välittymisen osalta. Tilaajan tyytyväisyys ja kokemus yhteistyöstä olivat kannustavia ja yhteistyö kulttuurikohteiden kartoitusten tekemisessä onkin yksi Kulttuuria kaikille -palvelun tulevaisuuden mahdollisista toimintamalleista.

Vuonna 2011 tehty Taidemuseo Tennispalatsin seurantakartoitus liittyi vuonna 2005 samassa kohteessa tehtyyn saavutettavuuskartoitukseen. Seurantakartoituksessa tarkistettiin tapahtunutta kehitystä, kartoitettiin edelleen ajankohtaiset tai uudet kehittämiskohteet ja etsittiin priorisointeja.

Vuonna 2011 Kulttuuria kaikille -palvelu arvioi myös Salon Elektriikkamuseon tulevia näyttelytiloja paikan päällä saavutettavuuden kannalta.

4. Kulttuuria kaikille -verkkopalvelu

Keskeinen Kulttuuria kaikille -palvelun väline tiedon välittämisessä on verkkosivusto, www.kulttuuriakaikille.info, sekä sähköpostilista, jolle voi rekisteröityä sivuston kautta jäseneksi. Toukokuussa julkistettiin uudistettu verkkosivusto. Julkistamistilaisuus järjestettiin Kiasmassa, ja tilaisuuteen osallistui yli 40 alan ammattilaista.

Verkkosivusto uudistettiin sekä ulkoasultaan että sisältörakenteeltaan. Verkkosivuista toteutettiin suomenkielisen version lisäksi englannin- ja ruotsinkielinen versio sekä

selkokielen versio. Lisäksi verkkosivuista toteutettiin viittomakielinen versio sekä suomalaisella viittomakielellä että kansainvälisellä viittomakielellä. Verkkosivustolle tehtiin esteettömyystestaus näkövammaisten käyttäjien kannalta sekä selkokieliselle osiolla arviointi selkokielen käyttäjäryhmien kannalta. Verkkosivuston osiota ”Symboleja viestintään” täydennettiin Helsinki kaikille -projektin maaliskuussa 2011 julkistaman esteettömyyssymbolipankin symbolikuvilla.

Kulttuuria kaikille -palvelu aloitti blogi-toiminnan osoitteessa <http://kulttuuriakaikille.blogspot.com/>. Ensimmäinen blogikirjoittaja oli Outi Salo, joka piti videoblogipäiväkirjaa 20.5.2011–1.7.2011. Salon blogi oli 29.6. mennessä avattu 560 kertaa. Hän bloggasi erilaisista saavutettavuuteen liittyvistä asioista ja Kulttuuria kaikille -palvelun sekä Valtion taidemuseon arkipäivästä. Blogi oli suomenkielinen, mutta Salo teki sen teksteihin englanninkielisiä tiivistelmiä. Toinen blogin kirjoittaja oli Wisam Elfadl-Vänttilä, joka kirjoitti blogia 1.8.2011–28.9.2011.

Uusi tietomateriaali 2011

Kulttuuria kaikille -palvelu toteutti selvityksen kulttuurifestivaalien ja -tapahtumien saavutettavuudesta keväällä 2011. Selvitys toteutettiin Taiteen ja kulttuurin saavutettavuus -toimenpideohjelman 2006–2010 osana perustetun Taiteen ja kulttuurin saavutettavuus -työryhmän (2009–2011) aloitteesta ja opetus- ja kulttuuriministeriön tuella. Sähköinen kyselylomake lähetettiin yhteensä 203 festivaalille, joista 40 prosenttia vastasi kyselyyn. Kyselylomakkeen valmistelivat Sari Salovaara, Aura Linnapuomi sekä Ahmed Al-Nawas. Kyselyn tulosten raportoinnista ja tulosten vertailusta vuonna 2007 toteutettuun saavutettavuuskyselyyn valtionosuutta saaville museoille, kirjastoille ja orkestereille vastasi Aura Linnapuomin ohjauksessa Kulttuuria Outi Salo. Johtopäätösten ja jatkotutkimusehdotusten laatimisesta vastasivat yhdessä Sari Salovaara, Aura Linnapuomi ja Outi Salo. Selvitys julkaistiin Kulttuuria kaikille -palvelun verkkosivuilla joulukuussa 2011.

Kulttuuria kaikille -palvelu osallistui Näkövammaisten keskusliiton koordinoiman Teatterin kuvailutulkkaus -pilottiprojektin keväällä 2012 julkaistavan loppuraportin kommentoimiseen ja raporttiin sisällytetyn Suosituksia ja huomioita ammattiteattereille kuvailutulkkauksen järjestämiseen” -osion laatimiseen.

Kulttuuria kaikille -palvelussa ohjattiin ja työstettiin aktiivisesti toimeksiantoina tilattuja vuonna 2012 valmistuvia kokonaisuuksia: 1) Giovanna Esposito Yussifin vapaaehtoistyöhön museoissa liittyvää tapaustutkimusraportti, 2) Outi Salon koostama kulttuuritoimijoille suunnattu saavutettavan viestinnän opas, 3) Kirsi Kähkösen selvitys vammaisten ihmisten kokemuksista kulttuuripalvelujen käyttäjinä.

Kulttuuria kaikille -palvelun verkkojulkaisut 2011

- Kulttuuria kaikille -palvelu 2011. Kulttuurifestivaalien ja -tapahtumien saavutettavuus. Keväällä 2011 toteutetun kyselyn tulokset. Kulttuuria kaikille -palvelun verkkojulkaisuja 3:2011. Kehittäminen ja yhteiskuntasuhteet KEHYS. Valtion taidemuseo.
- Linnapuomi, Aura (toim.) 2011. Teatterinäytös tekstitettiin suomeksi. Kulttuuria kaikille -palvelun verkkojulkaisuja 2:2011. Kehittäminen ja yhteiskuntasuhteet KEHYS. Valtion taidemuseo.
- Salovaara, Sari & Linnapuomi, Aura (toim.) 2011. Kokemuksia selkokielisen kulttuurioppaan tekemisestä. Kulttuuria kaikille -palvelun verkkojulkaisuja 1:2011. Kehittäminen ja yhteiskuntasuhteet KEHYS. Valtion taidemuseo.

Sähköpostilista ja asiantuntijaverkosto

Kulttuuria kaikille -palvelun sähköpostilistalla oli vuoden lopulla jäseniä n. 440. Listalla uutisoidaan ajankohtaisista kulttuurin saavutettavuuteen liittyvistä asioista. Kulttuuria kaikille -palvelun työntekijät lähettivät yhteensä 45 tiedotetta, kysymystä tai kommenttia listalle vuoden aikana. Muut listan jäsenet lähettivät yhteensä 40 tiedotetta, kysymystä tai kommenttia listalle vuoden aikana. Ylivoimaisesti suurin osa listan jäsenistä on suomalaisia, osa on muista pohjoismaista sekä muualta Euroopasta.

5. Kansainvälinen toiminta

Kulttuuria kaikille -palvelu osallistuu kansainvälisiin verkostoihin ja yhteistyöhankkeisiin, joiden tavoitteena on taiteen ja kulttuurin saavutettavuuden lisääminen. Vuorovaikutus muualla Pohjoismaissa, Euroopassa sekä Yhdysvalloissa ja Aasiassa toimivien saavutettavuusasiantuntijoiden kanssa on säännöllistä. Sari Salovaara oli kutsuttuna puhujana Brysselissä (tiedot edellä), sekä tutustui Brysseliäisen kulttuuripalvelujen taloudellista saavutettavuutta edistävän organisaation Article 27 toimintaan.

Ahmed Al-Nawas oli kutsuttuna puhujana Suomen Saksan-instituutissa Berliinissä Identity Search -näyttelyn keskustelutilaisuudessa. Berliinissä hän tutustui kaupungin Quartiersmanagement Berlin -lähiöprojektiin, jonka tavoitteena on syrjäytymisen ehkäisy ja integroitumisen edistäminen erilaisin keinoin (mm. kulttuurin ja taiteen kautta).

Ahmed Al-Nawas tutustui marraskuussa (22.–30.11.) Eurooppalaisiin interkulttuurisuusjärjestöihin, ja haastatteli alan asiantuntijoita. Tutustumismatka oli osa Kulttuuria kaikille -palvelun vuoden 2011 monikulttuurisuusasiantuntemuksen kehitys- ja kansainvälisesti verkostoitumis -strategioita. Kööpenhaminassa monikulttuurisuusasiantuntija tutustui Danish Centre for Arts & Interculture DCAI keskuksen toimintaan. Amsterdamissa hän haastatteli Kulttuuria kaikille -palvelun entistä monikulttuurisuusasiantuntija Umayya Abu Hannaa ja samalla tutustui Tropicmuseumiin ja International Documentary Film Festival Amsterdam idfa:n

monimuotoisuuden johtamisstrategioihin. Gentissa hän haastatteli KifKif movementin puheenjohtajaa, sekä tutusti de CENTRALE interkulttuurikeskuksen kulttuuri ja ohjelmapalvelun tarjontaan.

Huhtikuussa Sari Salovaara ja Aura Linnapuomi esittelivät Kulttuuria kaikille -palvelun toimintaa ryhmälle Ateneumin taidemuseossa ja Kynnyskino -elokuva festivaaleilla vierailleita kosovolaisia järjestötoimijoita. Marraskuussa Aura Linnapuomi esitteli Kulttuuria kaikille -palvelun toimintaa Janet Tam Mei Hingille, joka johtaa Hong Kongissa toimivaa yhdistystä "Arts with the Disabled".

Aura Linnapuomi vieraili Wienissä 18.–21.10. ja tutustui erityisesti itävaltalaiseen Hunger auf Kunst & Kultur -organisaatioon (www.hungeraufkunstundkultur.at), joka ylläpitää kulttuuripassijärjestelmää, jonka tavoitteena on parantaa kaikkien taloudellisesti heikommassa asemassa olevien henkilöiden mahdollisuuksia nauttia kulttuuritarjonnasta. Kulttuuripassin haltijat käyttävät passiaan hankkiessaan palveluja niiltä kulttuurilaitoksilta ja -toimijoilta, jotka ovat ilmoittautuneet mukaan järjestelmään. Linnapuomi esitteli Hunger auf Kunst & Kultur -organisaation toimintaa opetus- ja kulttuuriministeriön Taiteen ja kulttuurin saavutettavuus -työryhmän kokouksessa 10.11.

Hunger auf Kunst & Kultur -organisaation lisäksi Linnapuomi tutustui Wienissä KulturKontakt Austria -organisaation museoiden ja koulujen välistä yhteistyötä edistäviin hankkeisiin. Linnapuomi vieraili myös Wienin Tekniikan museon uuden perusnäyttelyn avajaisissa 20.10., ja tutustui siellä itävaltalais-espanjalaisen yhdistyksen ArteConTacton yhteistyössä kyseisen museon kanssa tuottamiin näkövammaisille museokävijöille soveltuviin ratkaisuihin.

Aura Linnapuomi osallistui Näkövammaisten kulttuuripalvelun kuvailutoimikunnan opintomatkaan Tukholmaan 13.–14.12. Opintomatkalla tutustuttiin Ruotsin Näkövammaisten keskusliiton "Synskadades Riksförbund" kuvailutulkkaukseen liittyvään toimintaan ja Syntolkning Nu -kuvailutulkkausyhdistyksen toimintaan. Dramatenin suurella näyttämöllä nähtiin Hedda Gabler -näytelmä kuvailutulkattuna. Toisen opintopäivän ohjelmaan kuului Svenska Filminstitutetin toimintaan mm. elokuvien kuvailutulkkauksen rahoittajana tutustuminen sekä Folkoperanin kuvailutulkkaukseen liittyviin käytäntöihin tutustuminen. Folkoperan tuottaa oma-aloitteisesti ja säännöllisesti (ainakin kaksi kertaa vuodessa) tiettyihin esityksiinsä kuvailutulkkauksen.

Kulttuuria kaikille -palvelu ja Kehys jatkoivat mukanaoloaan norjalaisten toimijoiden vuonna 2010 käynnistämässä 3-vuotisessa yleisösuuhdehankkeessa. Hanketta koordinoi *Audiences Norway/Norsk publikumsutvikling*. Ensimmäinen hankkeessa järjestetty konferenssi oli Norjan Bergenissä keväällä 2011. Aura Linnapuomi ja Ahmed Al-Nawas osallistuivat konferenssiin myös puhujina.

6. Artikkelit ja tunnustukset

Ahmed Al-Nawas kirjoitti artikkelin identiteetin ja kaupunkirakenteen välisestä suhteesta *20+ 12 muotoilutarinaa Helsingistä* -kirjaan, joka on osa World Design Capital Helsinki 2012 -ohjelmaa.

Taidelehden ½ -lehden erikoisnumerossa 2011 julkaistiin Kalle Hammin artikkeli Ahmed Al-Nawasin monikulttuurisuusasiantuntijatyöstä.

Aura Linnapuomi kirjoitti kolumnin ”Kohti saavutettavaa ja esteetöntä museota” Vauhtipyörä-lehteen (Työväenmuseo Werstaan asiakaslehti 2012, Työväenmuseo Werstaan julkaisuja 2011:1). Sari Salovaara esiintyi elokuussa Yleisradion pääuutislähetyksissä sekä televisiossa että radiossa kommentoiden kulttuuritilojen saavutettavuutta ja esteettömyyttä.

Sari Salovaara sai Kynnys ry: myöntämän Vimma-palkinnon joulukuussa. Palkinto, jonka suuruus on 5 000 euroa, myönnetään vuosittain henkilölle, joka on toiminnallaan edistänyt vammaispoliittisen taiteen näkyvyyttä Suomessa.

7. Valtion taidemuseon kehittäminen

Kulttuuria kaikille -palvelu on osa Kehittäminen ja yhteiskuntasuhteet -yksikkö Kehyksen toimintaa ja osallistuu suunnittelu- ja seuranta- asiakirjojen laadintaan ja tarpeen mukaan yksikön eri hankkeisiin.

Kulttuuria kaikille - palvelu suunnitteli yhdessä Kehyksen kanssa taidemuseoalan Teemapäivien 2012 ohjelmaa.

Kaikkien taidemuseo -seuranta

Valtion taidemuseon saavutettavuus- ja diversiteettistrategian ”Kaikkien taidemuseo 2009–2013” seurantaa jatkettiin. Seurannassa vuonna 2010 käyttöönotettuja seurantalomakkeita kehitettiin henkilöstön palautteen pohjalta. Uudistetut lomakkeet jaettiin yksiköiden johtajien kautta vastuuhenkilöille alkusyksystä 2011 täytettäväksi samalla kun suunnittelua ja seurantaa tehdään vuositasolla yksiköissä muutenkin. Vuoden 2011 suunnitelmien seurantaraportin laatiminen aloitettiin; Outi Salo projektiavustajana vastasi seurantataulukoiden yhteenvedon työstämisestä.

Kulttuuria kaikille -palvelun työntekijät osallistuivat VTM:n henkilöstön edustajista asetettuun Kaikkien taidemuseo -seurannan työryhmän työskentelyyn. Ryhmän tehtävä on vuoteen 2013 asti paitsi seurata strategian toteutumista ja raportoida siitä, myös

toimia yhteisfoorumina ajankohtaisille asioille. Työryhmän puheenjohtajana toimii Kehyksen kehitysjohtaja ja sihteerinä Kulttuuria kaikille -palvelun projektipäällikkö. Kulttuuria kaikille -palvelu toteutti osittain työryhmän aloitteesta Valtion taidemuseon intranettiin Heleneen osion, jossa kerrotaan tahoista, joiden kautta voi tavoitella erityisryhmiin kuuluvia henkilöitä harjoittelijoiksi.

Henkilöstökoulutukset

Alkuvuodesta Kulttuuria kaikille -palvelu organisoii Kiasmassa koko henkilöstölle suunnatun koulutuksen monikulttuurisuuden peruskysymyksistä. Kouluttajana toimi Miriam Attias Helsingin kaupungin maahanmuutto-osastolta.

Kulttuuria kaikille -palvelu järjesti yhdessä Kehyksen kanssa Valtion taidemuseon henkilökunnalle koulutuksen ”Miten tavoittaa venäjänkielinen museoyleisö” 25.11. Koulutuksessa kartoitettiin konkreettisia käytännön toimia ja keinoja venäjänkielisen yleisön saavuttamiseen. Kouluttajina toimivat Adelfa Agencyin Anna Sidorova ja Helena Autio-Meloni. Myös Kulttuuria kaikille -palvelun Oivalluksia monikulttuurisuus -koulutukseen (tiedot edellä) osallistui kuusi Valtion taidemuseon työntekijää.

Tukena hankkeissa ja kysymyksissä

Sinebrychoffin taidemuseota tuettiin induktiosilmukan hankkimiseen liittyvissä kysymyksissä. Kulttuuria kaikille -palvelun toimintaa ja uudistettua verkkosivustoa esiteltiin Kiasman henkilöstölle syksyllä. Ateneumin taidemuseota konsultoitii näyttelyvalaistuksesta Lapin taika -näyttelyn yhteydessä.

Kulttuuria kaikille -palvelu oli hyvin aktiivisesti mukana Kiasman ARS11 käynnistyessä. Sekä Kiasman pedagoginen osasto että Kiasma-teatteri hyödynsivät Kulttuuria kaikille -palvelun moninaisverkostoja mm. työpajojen ja opastettujen kierroksien suunnittelussa sekä URB -festivaalin esiintyjien löytämisessä. Lisäksi Ahmed Al-Nawas piti Kiasmassa ARS-näkökulmakierroksen 2.11.